

**POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W WOŁOWIE**

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY
ZASTĘPCZEJ
na lata 2021 – 2023**

Wołów, 2021

SPIS TREŚCI

- I. Wstęp
- II. Zadania powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
- III. Charakterystyka i analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie wołowskim
- IV. Cele i kierunki działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023
- V. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 - 2023
- VI. Źródła finansowania programu
- VII. Beneficjenci Programu
- VIII. Realizatorzy programu
- IX. Monitoring i ewaluacja programu

I. WSTĘP

Najlepszym, naturalnym środowiskiem życia i wychowania dziecka powinna być rodzina. W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych ustanawiana jest piecza zastępcza. Obowiązek jej zorganizowania spoczywa na powiecie. We wszystkich działaniach dotyczących dziecka naczelnym celem powinno być jak najlepsze zabezpieczenie jego interesów. Działania te powinny uwzględniać podmiotowość dziecka oraz odbywać się z poszanowaniem jego praw i wolności, w szczególności prawa do godnego życia.

Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wykonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie, które zostało wyznaczone przez Starostę Wołowskiego organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. W strukturze Centrum działa Zespół do Spraw Pieczy Zastępczej składający się z koordynatorów pieczy zastępczej oraz specjalistów, których zadaniem jest opieka nad rodzinami zastępczymi i rodzinnymi domami dziecka.

By system pieczy zastępczej działał w sposób planowy i efektywny, przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyły na powiat obowiązek opracowania i realizacji 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

W związku z tym przygotowany został Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023, który dotyczy szeroko rozumianej pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej, jak i instytucjonalnej. Zawiera w sobie cele i kierunki działań w perspektywie trzyletniej, które będą podejmowane przez Organizatora pieczy zastępczej, uwzględniając przy tym potrzeby jednostek instytucjonalnych, rodzin zastępczych i ich podopiecznych. Ponadto wskazuje na konieczność tworzenia nowych rodzin zastępczych zawodowych, prowadzenia szkoleń, promocję rodzicielstwa

zastępczego na terenie Powiatu Wołowskiego oraz kontynuację zapewniania specjalistycznego wsparcia dla rodzin zastępczych i ich podopiecznych.

Program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu wołowskiego oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi. Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano: sprawozdania rzeczowo finansowe z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, informacje własne PCPR w Wołowie oraz publikacje naukowe. Przedstawiony program jest kontynuacją działań podjętych w „Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020.

II. Zadania powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła działania w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną pomiędzy samorząd gminny i powiatowy. Praca z rodziną biologiczną należy do zadań własnych gmin, a organizacja pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny biologicznej. Celem umieszczenia dziecka w środowisku zastępczym jest stworzenie warunków pomocy i pozytywnych zmian w rodzinie biologicznej, aby dziecko mogło powrócić pod jej opiekę.

Za tworzenie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej odpowiedzialny jest starosta powiatu, który wykonuje zadania w zakresie pieczy zastępczej za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie i organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. W ponoszeniu wydatków na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej w części partycypuje też gmina, z której pochodzą dzieci umieszczone w pieczy zastępczej (w pierwszym roku – 10%, w drugim – 30%, a w trzecim i następnym – 50 %).

Starosta, a bezpośrednio powiatowe centrum pomocy rodzinie, odpowiada za tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie, organizowanie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, zapewnienie wymagającym tego dzieciom z terenu powiatu opieki i wychowania w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Właściwy powiat finansuje świadczenia na rzecz rodzin zastępczych, wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych, pokrywa koszty utrzymania dzieci z terenu powiatu umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych również na terenie innego powiatu. Ponadto powiat finansuje świadczenia związane z usamodzielnieniem się pełnoletnich osób wychowanych w rodzinach zastępczych lub opuszczających różne instytucje wychowawcze. Powiat sprawuje w systemie opieki zastępczej funkcje organizacyjne, wspierające, administracyjne i kontrolne.

Do zadań własnych powiatu należą:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
2. zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
3. organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
4. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
5. prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
6. organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
7. organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa;
8. wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
9. zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
10. prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych i pełniących funkcję rodziny zastępczej;
11. kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
12. finansowanie:
  - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;
  - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze,

rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;

13. sporządzanie sprawozdań finansowo-rzeczowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;

14. przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o powstaniu zaległości z tytułu nie ponoszenia opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

III. Charakterystyka i analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie wołowskim

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców biologicznych organizowana jest piecza zastępcza. Ideą pieczy zastępczej jest czasowe zapewnienie opieki i wychowania dzieciom, których rodzicom ograniczono lub odebrano ww. prawa, na mocy postanowienia sądu.

Jednym z zadań pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokojenie potrzeb dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Pieczka zastępcza sprawowana jest w dwóch formach: rodzinnej i instytucjonalnej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. rodzina zastępcza spokrewniona,
2. rodzina zastępcza niezawodowa,
3. rodzina zastępcza zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
4. rodzinny dom dziecka.

Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi (np. dziadkowie) lub rodzeństwem dziecka.

Rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową oraz rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (np. krewni i powinowaci, niespokrewnieni).

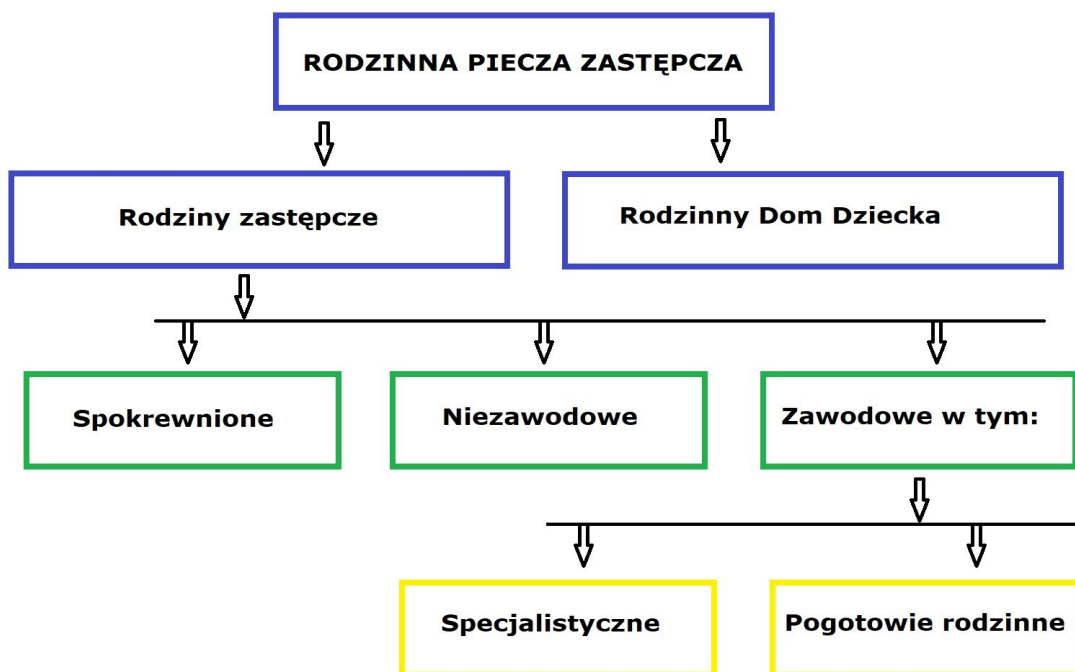
W rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób. W razie konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej rodzeństwa dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

W rodzinnym domu dziecka może maksymalnie przebywać 8 dzieci, w przypadku licznego rodzeństwa dopuszczalne jest umieszczenie większej liczby dzieci.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka do osiągnięcia pełnoletności, a następnie w przypadku podjęcia dalszego kształcenia może przebywać w dotychczasowej formie pieczy do ukończenia 25 roku życia.

W przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci lub w szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek rodziny zastępczej, można zatrudnić osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Osobą zatrudnioną do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich może być także małżonek niepobierający wynagrodzenia z tytułu umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Rys 1. Podział rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela nr 1. Liczba rodzin zastępczych/umieszczonych w nich dzieci, funkcjonujących na terenie Powiatu Wołowskiego w latach 2018 - 2020 (dane wg sprawozdań z MPiPS)

Rodzaj rodziny zastępczej	LATA		
	2018	2019	2020
spokrewnione	27/37	33/38	33/40
niezawodowe	7/7	7/8	10/11
zawodowe, w tym:	2/4	2/4	2/4
pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	0/0	0/0	0/0
rodzinne domy dziecka	1/5	1/5	1/4
RAZEM:	37/53	43/55	46/59

źródło: dane PCPR w Wołowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Jak wynika z powyższej tabeli liczba rodzin zastępczych oraz „umieszczonych” w nich dzieci w ostatnich latach utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Zdecydowana większość to rodziny spokrewnione, następnie rodziny niezawodowe. Ponadto na terenie naszego powiatu funkcjonowały 2 rodziny zawodowe oraz 1 rodzinny dom dziecka.

Tabela 2. Wiek dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wołowskiego w latach 2018 – 2020

Rodzaj rodziny/ rok	spokrewnione			niezawodowe			zawodowe			rodzinne domy dziecka		
	2018r.	2019r.	2020r.	2018r.	2019r.	2020r.	2018r.	2019r.	2020r.	2018r.	2019r.	2020r.
poniżej roku	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0
1-3 lat	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0
4-6 lat	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7-13 lat	16	17	16	2	1	3	4	2	2	2	1	0
14-17 lat	8	8	13	2	1	4	0	2	2	3	3	1
18-24 lat	10	11	10	2	4	3	0	0	0	0	0	1
ogółem	37	38	42	7	8	11	4	4	4	5	4	2

źródło: dane PCPR w Wołowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Z danych dotyczących wieku podopiecznych umieszczonych w latach 2018 – 2020 wynika, iż najwięcej dzieci umieszczanych było w spokrewnionych formach pieczy zastępczej (czyli np. u dziadków). Najliczniejszą grupę stanowiły dzieci w wieku 7-13 lat. Dość wysoką liczbę stanowili również wychowankowie w wieku 18-24 lat, oraz w wieku 14-17 lat, którzy również przebywali w pieczy zastępczej spokrewnionej. W pozostałych rodzinach rodzinnej pieczy zastępczej przebywało po kilkoro dzieci bądź po jednym.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie w latach 2018 – 2020 zapewniało miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wołowskiego wszystkim małoletnim, wobec których orzeczono umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej. Poza terenem Powiatu Wołowskiego umieszczane były jedynie dzieci w rodzinach zastępczych, które tworzyły osoby bliskie dziecku, a więc wujkowie, dziadkowie czy rodzeństwo.

Tabela 3. Stopień pokrewieństwa pomiędzy dzieckiem a rodziną zastępczą

Rodzice zastępczy	Liczba rodzin		
	2018	2019	2020
Rodzeństwo	3	4	6
Krewni w linii bocznej (wujek, ciocia)	3	4	5
Dziadkowie	25	27	27
Dalsi krewni	0	1	1
Osoby niespokrewnione	6	7	7
RAZEM:	37	43	46

źródło: dane PCPR w Wołowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Jak wynika z powyższej tabeli znaczną większość rodzin zastępczych stanowią osoby spokrewnione z dzieckiem tj. dziadkowie.

Tabela 4. Przyczyny umieszczenia dzieci w nowo utworzonych rodzinach zastępczych

Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinie zastępczej	Liczba rodzin		
	2018	2019	2020
Osierocenie	1	1	1
Porzucenie	1	0	1
Niepełnoletność rodziców	2	1	0
Choroba rodzica/ów	3	3	1
Dysfunkcje w rodzinie	2	1	2
Niezaradność/niewydolność	3	2	0
Uzależnienia	4	3	6
Przemoc	4	4	1

źródło: dane PCPR w Wołowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Powyższe dane wskazują na przyczyny umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych. Do najczęstszych zalicza się uzależnienia i przemoc.

Tabela 5. Pobyt dzieci pochodzących z Powiatu Wołowskiego w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów

Pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu	Lata		
	2018	2019	2020
Liczba rodzin	7	8	8
Liczba dzieci	11	13	12

źródło: dane PCPR w Wołowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Z powyższego zestawienia wynika, iż w ostatnich 3 latach w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu przebywało średnio 12 dzieci z naszego powiatu. Powodem umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu było zamieszkanie najbliższej rodziny np. dziadków.

Tabela 6. Pobyt dzieci pochodzących z innych powiatów w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wołowskiego

Pobyt dzieci z terenu innego powiatu w rodzinach zastępczych na terenie powiatu wołowskiego	Lata		
	2018	2019	2020
Liczba rodzin	5	3	7
Liczba dzieci	5	3	7

źródło: dane PCPR w Wołowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Powyższa tabela wskazuje dane, które dotyczą ilości dzieci pochodzących z innych powiatów w rodzinach zastępczych znajdujących się na terenie Powiatu Wołowskiego w latach 2018-2020.

Tabela 7. Przyczyny opuszczania przez dzieci rodziny zastępcze

Przyczyny opuszczenia przez dziecko rodziny zastępcze	Lata		
	2018	2019	2020
powrót do rodziców biologicznych	4	0	0
usamodzielnienie	2	6	5
umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej	5	1	3
adopcja	1	0	1

źródło: dane PCPR w Wołowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Główne przyczyny opuszczania przez dzieci rodziny zastępczej w latach 2018 – 2020 spowodowane było usamodzielnieniem się wychowanka bądź umieszczeniem w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kładzie nacisk na ograniczenie roli placówek opiekuńczo-wychowawczych na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej. Dla dziecka, które jest pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej w pierwszej kolejności poszukuje się rodziny zastępczej, a dopiero po wyczerpaniu takiej możliwości, dziecko trafia do instytucjonalnej pieczy zastępczej.

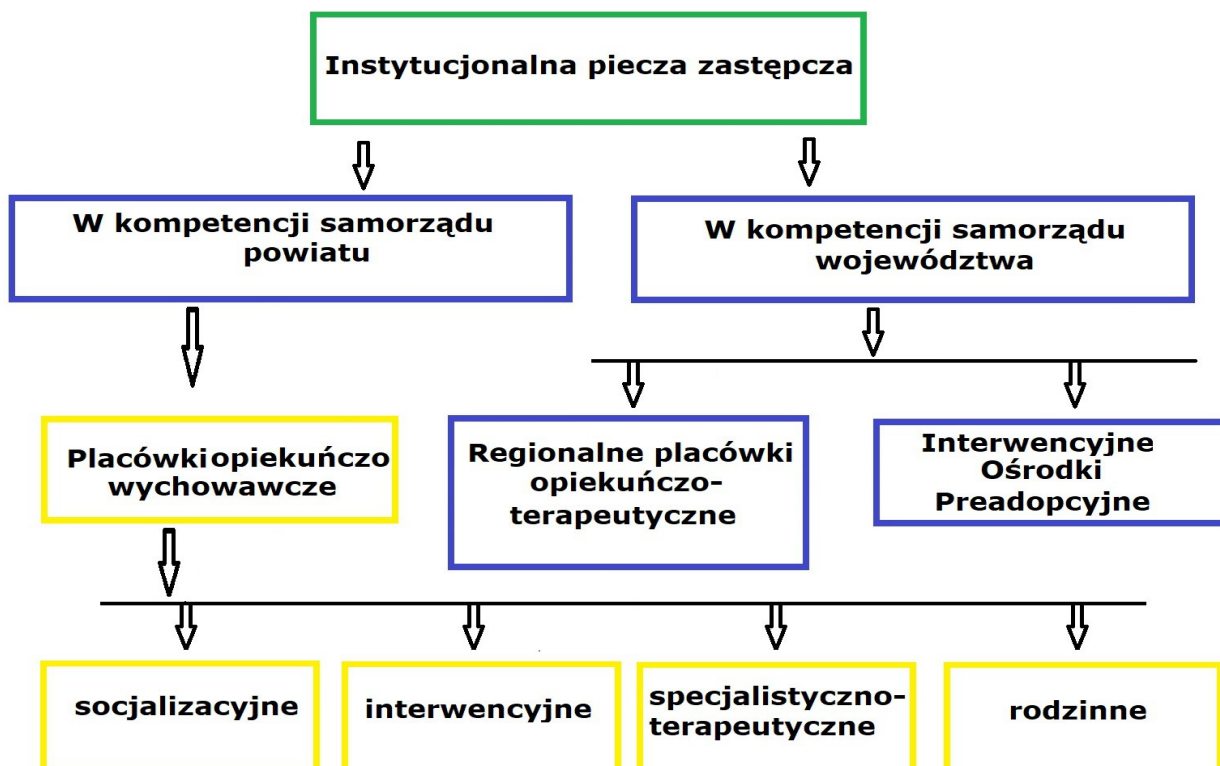
Na terenie Powiatu Wołowskiego funkcjonuje pięć placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego po 14 miejsc tj.:

1. Powiatowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Typu Socjalizacyjnego w Wołowie placówka przeznaczona dla 14 wychowanków.

2. Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych „Wiosna” w Krzydlinie Małej w skład wchodzi:

- Placówka opiekuńczo - wychowawcza typu socjalizacyjnego nr 1 – dla 14 wychowanków;
- Placówka opiekuńczo - wychowawcza typu socjalizacyjnego nr 2 – dla 14 wychowanków;
- Placówka opiekuńczo - wychowawcza typu socjalizacyjnego nr 3 – dla 14 wychowanków;
- Placówka opiekuńczo - wychowawcza typu socjalizacyjnego nr 4 – dla 14 wychowanków.

Rys 2. Podział instytucjonalnej pieczy zastępczej

Tabela 8. Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych umieszczonych w latach 2018 - 2020

Instytucjonalna piecza zastępcza	LATA		
	2018	2019	2020
dzieci z innych powiatów, umieszczone w placówkach na terenie powiatu wołowskiego	52	50	50
dzieci z powiatu wołowskiego umieszczone w placówkach na terenie powiatu wołowskiego	21	22	24
dzieci z powiatu wołowskiego, umieszczone w placówkach na terenie innych powiatów	2	3	3

źródło: dane PCPR w Wołowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Jak wynika z powyższych danych liczba dzieci z innych powiatów, umieszczanych w placówkach znajdujących się na terenie powiatu wołowskiego w latach 2018-2020 jest na podobnym poziomie. Powiat wołowski w ciągu roku zawiera średnio 40 porozumień z innymi powiatami dotyczącymi odpłatności za pobyt ich dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu wołowskiego. Powyższe dane wskazują, iż średnia liczba dzieci z powiatu wołowskiego umieszczanych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2018 – 2020 wynosiła 22.

Powiat wołowski mając własne placówki opiekuńczo-wychowawcze nie wykazuje dużych potrzeb umieszczania dzieci poza powiatem. Dane wskazują, iż problem ten dotyczy tylko 3 dzieci, które umieszczone zostały poza powiatem ze względu na bliskość rodziny czy placówkę specjalistyczną.

Dużym problemem powiatów w Polsce jest brak kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, którzy mogliby objąć opieką dzieci do lat 10. W związku z tym problemem instytucjonalne placówki opiekuńczo – wychowawcze są zawsze obłożone i brakuje wolnych miejsc.

Tabela 9. Przyczyny umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Przyczyny umieszczenia dzieci w placówce	Liczba dzieci		
	2018	2019	2020
Uzależnienie od alkoholu	26	27	18
Uzależnienie od narkotyków	13	10	13
Pozostawienie w szpitalu bądź u osób obcych	6	9	7
Przewlekła choroba opiekunów/upośledzenie	2	3	6
Przemoc	11	9	2

źródło: dane PCPR w Wołowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Główne przyczyny umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wynikają z uzależnień od alkoholu czy narkotyków, często rodzice biologiczni dziecka pozostawiają dziecko po porodzie w szpitalu. Do innych przyczyn umieszczenia dzieci w placówkach zaliczyć można przewlekłą chorobę opiekunów czy ich upośledzenie.

Tabela 10. Przyczyny opuszczania przez dzieci placówek opiekuńczo-wychowawczych

Przyczyny opuszczenia przez dziecko placówki	Lata		
	2018	2019	2020
Adopcja	23	19	19
Powrót do rodziców biologicznych	13	13	3
Umieszczenie w rodzinie zastępczej	6	15	5
Usamodzielnienie	1	5	4
Przeniesienie do innej placówki	3	2	1

źródło: dane PCPR w Wołowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

W omawianym okresie dzieci opuszczały placówkę z różnych przyczyn, głównie z powodu adopcji, powrotu do rodziców biologicznych bądź umieszczenia w rodzinie zastępczej.

Tabela 11. Pobyt dzieci pochodzących z Powiatu Wołowskiego a umieszczanych w placówkach na terenie innych powiatów

Powiat	Lata		
	2018	2019	2020
Milicz	2	2	1
Oleśnica	-	1	1
Wrocław	-	-	1

źródło: dane PCPR w Wołowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Jak wynika z danych niewiele dzieci z naszego powiatu przebywa w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem wołowskim. Powiat zabezpiecza miejsca dla dzieci pozbawionych opieki rodziców w swoich placówkach bądź rodzinach zastępczych.

Tabela 12. Wydane skierowania dla dzieci pochodzących z innych powiatów do placówek opiekuńczo-wychowawczych znajdujących się na terenie Powiatu Wołowskiego

Powiat	Lata		
	2018	2019	2020
Wołów	12	11	24
Zgorzelec	12	5	4
Trzebnica	1	0	0
Oleśnica	4	0	0
Lubań	5	22	5
Legnica	9	3	4
Złotoryja	2	0	5
Zabrze	2	1	0
Świętochłowice	2	1	2
Bolesławiec	2	5	0
Góra	5	0	0
Ząbkowice Śląskie	2	2	0
Głubczyce	0	1	0

Świdnica	0	1	0
Jelenia Góra PCPR	0	1	1
Polkowice	0	2	0
Lublin	0	3	0
Legnica MOPS	0	2	2
Jelenia Góra MOPS	0	0	1
Siemianowice Śl.	0	0	1
RAZEM:	58	60	49

źródło: dane PCPR w Wołowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Z przedstawionych danych wynika, iż aż 19 powiatów korzysta z placówek opiekuńczo-wychowawczych znajdujących się na terenie powiatu wołowskiego.

IV. Cele i kierunki działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023 jest *wspieranie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Wołowskim ze szczególnym nastawieniem na tworzenie form rodzinnych.*

Dziecku, któremu rodzina naturalna nie może zapewnić bezpośredniej opieki i wychowania należy zorganizować opiekę zastępczą. Szansą wzrastania dziecka w warunkach zbliżonych do naturalnych są rodziny zastępcze. Obecne rozwiązania ustawowe kładą nacisk na rozwijanie rodzinnych zastępczych form opieki oraz kompleksową pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka do domu. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wspieranie tych rodzin zastępczych, które już funkcjonują przyczyni się do wzmocnienia obecnego systemu opieki w powiecie wołowskim. Ponadto istnieje konieczność by w zintegrowanym systemie opieki nad dzieckiem i rodziną uwzględnić działania mające na celu przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia po opuszczeniu placówki opiekuńczo - wychowawczej i rodziny zastępczej. W czasie pobytu w pieczy zastępczej, wychowanek powinien nabyć odpowiednie umiejętności i wiedzę niezbędną do wejścia w dorosłe życie i samodzielnego funkcjonowania. Przygotowanie wychowanków do samodzielnego, dorosłego życia powinno w przyszłości zapobiec ich społecznemu wykluczeniu. Ważną kwestią jest również pomoc osobom usamodzielnianym

opuszczającym różne formy pieczy zastępczej, poprzez umożliwienie zakwaterowania w mieszkaniu chronionym, do czasu pozyskania własnego lokalu mieszkalnego, jak również pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, kierowanie do PUP, umożliwienie odbycia staży zawodowych, uczestnictwo w kursach podnoszących kwalifikacje.

Pozytywnym wnioskiem z prowadzonej pracy z rodzinami jest to, iż dotychczasowa pomoc i wsparcie oferowane rodzinom zastępczym przez Powiatowe Centrum Pomoc Rodzinie w Wołowie jest postrzegane i oceniane przez ich odbiorców na dobrym poziomie, co może wskazywać na objęcie właściwych kierunków podejmowanych i realizowanych działań.

Na podstawie diagnozy sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu wołowskiego możemy założyć cel główny i cele operacyjne (szczegółowe). Cel główny będzie realizowany za pomocą celów operacyjnych.

Celem głównym programu jest „*wspieranie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Wołowskim ze szczególnym nastawieniem na tworzenie form rodzinnych*”.

Cele szczegółowe:

1. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.
2. Wspieranie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.
3. Utrzymanie poziomu usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
4. Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
5. Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.

Poniżej zamieszczona tabela przedstawia cele szczegółowe wraz z opisem działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023.

Tabela Nr 13. Cele wraz z kierunkami działań w ramach Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023.

NAZWA I OPIS CELU	KIERUNKI DZIAŁANIA	REALIZATORZY	TERMIN REALIZACJI
Cel szczegółowy 1 <i>Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.</i>	1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez : a) Prowadzenie kampanii społecznych na temat rodzicielstwa zastępczego (m. in. artykuły w prasie, na stronach internetowych, ulotki,	PCPR OPS Stowarzyszenia	2021 - 2023

	<p>plakaty, materiały informacyjne itp.),</p> <p>b) Współpraca z instytucjami i organizacjami na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego.</p> <p>2. Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze.</p> <p>3. Szkolenie na kandydatów na rodziny zastępcze.</p> <p>4. Stworzenie warunków do powstawania rodzin zastępczych.</p> <p>Wzrost liczby rodzin zastępczych.</p> <p>5. Szkolenia dla istniejących rodzin zastępczych.</p>		
<p>Cel szczegółowy 2</p> <p><i>Wspieranie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.</i></p>	<p>1. Organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo - wychowawczych.</p> <p>2. Udzielanie wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą poprzez pomoc psychologiczną, pedagogiczną oraz prawną w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.</p> <p>3. Prowadzenie grup wsparcia.</p> <p>4. Prowadzenie poradnictwa mającego na celu zachowanie i wzmocnienie kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.</p> <p>5. Wypłacanie przysługujących świadczeń rodzinom zastępczym.</p> <p>6. Objęcie rodzin opieką i wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.</p>	PCPR	2021 - 2023

<p>Cel szczegółowy 3</p> <p><i>Utrzymanie poziomu usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania mające na celu utrzymanie standardów usług. 2. Współpraca placówek z asystentami rodziny w celu opracowania planu pomocy dziecku i powrotu dziecka do rodziny. 3. Wsparcie wychowanków poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi. 4. Systematyczne przygotowanie wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych do procesu usamodzielnienia. 5. Szkolenie pracowników w zakresie wprowadzania nowoczesnych, specjalistycznych i dostosowanych do zachodzących zmian form pracy z dzieckiem i rodziną. 	<p>Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych</p> <p>PCPR</p> <p>OPS</p>	<p>2021 - 2023</p>
<p>Cel szczegółowy 4</p> <p><i>Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Umożliwienie zamieszkania w mieszkaniu chronionym usamodzielnianym wychowankom, którzy po uzyskaniu pełnoletności nie mają możliwości zamieszkania z rodziną biologiczną. 2. Współpraca instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz kompleksowego wsparcia usamodzielnianych wychowanków. 3. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą poprzez udzielanie specjalistycznego poradnictwa: psychologicznego, pedagogicznego - celem zapobiegania wykluczeniu społecznemu. 4. Wsparcie finansowe i rzeczowe. 	<p>PCPR</p> <p>OPS</p> <p>rodziny zastępcze</p> <p>placówki opiekuńczo - wychowawcze</p>	<p>2021 - 2023</p>

Cel szczegółowy 5 <i>Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.</i>	Współpraca koordynatora z asystentem rodziny biologicznej dziecka umieszczonego tymczasowo w jednej z form pieczy zastępczej.	PCPR OPS	2021 - 2023
---	---	-----------------	-------------

V. Limit rodzin zastępczych zawodowych w Powiecie Wołowskim w latach 2021 – 2023

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie. Planowany limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2018-2020 nie udało się zrealizować na poziomie jednej rodziny co roku. Nie powiodło się również utworzenie w 2018 r. rodzinnego domu dziecka. Wynika to z powodu braku chętnych wśród już funkcjonujących rodzin zastępczych do przekształcenia się w tę formę pieczy, jak i braku odpowiednich kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia tej funkcji.

Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 - 2023, jak w poniższej tabeli.

Tabela Nr 14. Limit rodzin zastępczych zawodowych w powiecie wołowskim na lata 2021 - 2023

Rok	Liczba planowanych rodzin zastępczych zawodowych
2021	1
2022	1
2023	1

VI. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 są środki finansowe pochodzące:

1. z budżetu Powiatu Wołowskiego,
2. z budżetu Państwa (Ministra właściwego do spraw rodziny),
3. z budżetów samorządów gminnych,
4. z budżetów innych powiatów,
5. z odpłatności rodziców biologicznych.

VII. Beneficjenci Programu

Program skierowany jest bezpośrednio do osób i rodzin w szczególności:

1. dzieci przebywających w pieczy zastępczej;
2. rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka;
3. rodziców naturalnych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
4. osób usamodzielnianych;
5. kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
6. rodzin pomocowych sprawujących tymczasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców;
7. pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych.

VIII. Realizatorzy programu

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie przy współpracy:

1. rodzin zastępczych;
2. rodzin pomocowych;
3. placówek opiekuńczo- wychowawczych;
4. Policji;
5. ośrodków pomocy społecznej;
6. sędziów i kuratorów Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego i Nieletnich;
7. organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych.

IX. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w realizację przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie w celu ocenienia czy niniejszy Program osiąga założone cele. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników. Celem ewaluacji naszego programu są następujące stwierdzenia:

Czy program stwarza możliwości postępu w zakresie rozwoju rodzin zastępczych?

Czy zagwarantowano wystarczające środki na realizację programu?

Ponadto Program stanowi dokument otwarty i elastyczny. Oznacza to, że może podlegać modyfikacjom na skutek zmieniającej się rzeczywistości, potrzeb oraz wymogów prawnych.